

Velební kmeti

Sezonou 1980/1981 dovršili Spejbl s Hurvínkem již padesát let své profesionální existence. Souboru se dostalo hned dvojí posily. Do divadla se po delší pauze vrátil Miroslav Polák, který je v současnosti nejen interpretem Žeryka, ale i jedním z nejobsazovanějších mluvičů souboru a tiskovým mluvčím divadla. Novým vedoucím umělecko-technického provozu se stal Dušan Soták. Skvělý scénograf a technolog, jehož služby divadlo využívá dodnes, právě tak jako jeho ženy, výtvarnice a časté ilustrátorky knih se Spejblem a Hurvínkem, Naděždy Sotákové.

Toto padesátileté výročí si divadlo připomnělo otevřením výstavy v Muzeu loutkářských kultur v Chrudimi, kde byla prezentována jeho historie i současnost.

Miloš Kirschner byl koncem této sezony jmenován národním umělcem.

V průběhu celého roku byl hrán pořad, který Jiří Středa pro jubilejní sezonu připravil. Uváděn byl po názvem „Gratulanti do řady“ (17. října 1980) a připomínal významné momenty, dialogy a osobnosti divadla.

Kirschnerova a Středova revue „V Praze je blaze“ (24. června 1981) se velkorysým a výpravným způsobem obracela do minulosti, současnosti, a dokonce i předjíkala budoucnost. To vše v podání pana Spejbla, takže historie divadla tak doznala groteskního zkreslení. Představení bylo opět ozdobeno výkony Miloše Kirschnera, Heleny Štáchové, Bohuslava Šulce a Luboše Homoly.

Ani jubilejní revue však nebyla ušetřena kritiky, můžeme říci rovněž jubilejní. Neboť podle kritiků doprovázely tvůrčí obtíže toto divadlo po celou dobu jeho existence.

Ohlédneme-li se za uplynulými roky, podařilo se Miloši Kirschnerovi rozvíjet „naturel“ S+H. Zatímco oděv stále připomínal jejich začátky, myšlenky, které se jim honily hlavou, byly současné. Slovy Pavla Gryma:

„Udrželi si vládnu pozornost svých starých příznivců a získali si srdce nových.“

Životní elán však nechyběl ani Máníčce, která se měla v podání Heleny Štáchové čile k světu, dokázala se již vzbouřit, a nejen Hurvínkovi, ale i dospělým dát najevo, co si myslí.

Bábinka si za těch deset let „sympatické potrhlosti“ vydobyla také své místo na slunci. A rovněž psík Žeryk se těšil trvalé oblibě.

Díky zručnosti vodičů mohly loutky velmi přirozeně kráčet, pádit, nebo se i vznášet za dalšími dobrodružstvími.

Vzpomeneme-li zde ještě Skupova Spejbla, jen nerad se loučil se svou pelestí, kde s oblibou vysedával a naslouchal sám sobě. Teprve v rukou dalšího vodiče Miroslava Vomely se rozhodl prozkoumat své okolí a osvojil si pestrou škálu tělesné gestiky. Luboš Homola pak rozšířil jeho projev o další, dnes již typické prvky.

„Trhavými pohyby ramen vzhůru prozrazuje neochotně svoje rozpaky, pochybnosti, bezmocnost, ale i nechuť jasně se vyjádřit. Opatrně, tázavě natáčí hlavu, jako by dobře neslyšel. Však také mnohdy ani slyšet nechce. Je to rozvážná a střídavá pohybová podoba, výrazná právě svou neokázalostí.“

(GRYM, Pavel. *Klauni v dřevácích*. 1. vydání. Praha: Panorama, 1988. str. 317)

Šulcův Hurvíněk je, jak víme, ztělesněním neklidu podmíněného stálou přítomností „brzlíku“.

V lednu 1982 si divadlo připomnělo také 90. výročí Skupova narození a v aktualizované úpravě uvedlo hru Skupy–Weniga „O fousatém Hurvínkovi“.

Kritika se zde opět pochvalně zmiňuje o mladém interpretovi S+H Martinu Kláskovi, který právě od roku 1982 s Milošem Kirschnerem oba hrdiny v dětském repertoáru pravidelně alternoval.

Divadlo v této sezoně čekají i četné zájezdy. Přípravuje se nový pořad pro zájezd do Japonska, tentokrát pod režijním vedením Jiřího Středy. Představení „Divadlo malých zázraků“ zhlédne 45 000 okouzlených diváků.

29. června 1983 je uvedena další z her pro „střední“ generaci diváků, opět z pera Josefa Fouska a Miloslava Šimka, tentokrát pod názvem „Hurvíněk na šikmé ploše“.

Znovu se zde setkáváme s nerudným sousedem Flódou, který tentokrát vyhlásí soukromou válku všemu, co se neslučuje s jeho funebráckým pohledem na svět. Hurvíněk ho dráždí vším. Přesvědčuje proto Spejbla, že se kluk vymyká normálu a že je třeba nějak odborně zasáhnout. Aby podal důkaz, uchyluje se i k různým úskokům, aby Hurvínka pošpinil.

V Praze je blaze

Spejbl se synem v ordinaci sexuologa dr. Chtiváčka (Hurvínek na šikmé ploše)

Hurvínek a Přeslička

O fousatém Hurvínkovi

Pohádky pro Hurvínka

Hra se snažila obhájit mládí před morousovitým tvrzením dříve narozených: „To když my jsme byli mladí...“ A mladé obecenstvo ji přijalo za svou.

Zloduch Flóda, kterého se výborně zhostil Miroslav Polák, „nabrbeně číhající a nervózně se kroutící cholerik“, se objevil i v další hře, tentokrát určené dětem, od autora i režiséra Jiřího Středý – „Hurvínek a Přeslička“ (3. 5. 1984). Flóda zamořuje vzduch nejen svou obvyklou jedovatostí, ale i výpary svého starého automobilu, který zabral veškerý prostor na společném dvorečku. Hurvínek se ujímá podivného zvířátka, které se vylíhlo z vejce. To odkudsi přinesl Žeryk. Ukáže se, že zvířátko je brontosaurus. Flóda se ho snaží ze dvorku vystrnadit, a dokonce se ho pokusí otrávit. Rychle rostoucí Přeslička si však na něj došlápně – a Flóda slibuje, že dvorek naopak opustí jeho čoudící vysloužilé vozítko. Hra se snažila upozornit na nutnost ochrany životního prostředí. Martin Klásek se zde s daleko větší jistotou zhostil partu starostlivého i nerudného otce Spejbla. Z důvodu těžké autohavárie Heleny Štáchové vystřídala na poslední chvíli Máničku ve hře Hurvínkova nová kamarádka Karolínka, v citlivém podání Květy Plachetkové.

Spejbl s Hurvínkem byli také častými hosty na televizní obrazovce. Natáčeli různé výstupy, dialogy, byli komentátory zábavních pořadů, o večerníkových seriálech nemluvě. Stejně, ne-li větší oblibě se loutky těšily v zahraničí, kde s nimi byly už před lety natočeny nejen pořady, ale dokonce zaznamenána i celá divadelní představení.

Tuto možnost si Československá televize uvědomila až v roce 1984, a tak se nám zachoval alespoň zkrácený záznam představení již zmíněné hry A. Kneifla „Dějiny kontra Spejbl“.

V další hře divadlo opět čerpalo ze studnice pohádkových motivů. Záměrem autora představení „Pohádky pro Hurvínka“ (5. 5. 1985) Pavla Gryma bylo ukázat Hurvínka jako dítě technického věku, kterému klasické lidové pohádky připadají naivní. Náhle se objevivší Rarášek však dá Hurvínkovi za vyučenou. Vyšle ho do světa pohádkových postaviček, které mu buď kladou do cesty překážky, nebo mu naopak pomáhají. Hurvínek musí dojít až na sám konec pohádky, v čemž mu pomáhá kurážná Mánička. Nevšední dobrodružství v něm nakonec probudí zájem o tento svět plný fantazie.

Hru nastudoval po období zdravotních obtíží opět Miloš Kirschner a pro potřeby alternace i Martin Klásek, který opět potvrdil herecký růst v obou rolích. Hra se dodnes těší velké oblibě a má na svém kontě ke třem stovkám repríz.

